SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — **УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК**

VOL. XCIX. No. 235. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, DECEMBER 11, 1992. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 11-го ГРУДНЯ 1992. Ч. 235. РІК XCIX.

Пам'ятаймо про Україну!

УКРАЇНА ПРОТЕСТУЄ

Київ (УНІАР). — У понеділок, 7-го грудня, Міністерство Закордонних Справ України запротестувало проти ухвалення VII З'їздом народних депутатів Російської федерації рішення, згідно з яким Верховний раді Росії доручено розглянути на своїй сесії питання про місто Севастопіль.

У заяві оприлюдненій з цього приводу пресовим центром Міністерства Закордонних Справ України сказано, що Україна уважає цю акцію як таку, що не сприяє справі зміцнення українсько-російських стосунків і порушує загальновизнані принципи Наради з питань безпеки та співробітництва в Европі (НЕСЕ) і статуту Організації Об'єднаних Націй про територіяльну цілісність і непорушність кордонів.

В. Пинзеник говорив про економічні проблеми

Київ (УНІАР). — „Наступного уряду не буде", — заявив віцепрем'єр і міністер економіки Віктор Пинзеник, виступаючи минулого тижня на IУ Зборах Руху. Він заявив, що днями випрацьовано проект бюджету на 1993 рік. Сільське господарство, транспорт, освіта, культура, охорона здоров'я та інші дотаційні напрямки діяльности суспільства потребують 5 біл. карбованців, а фактично видається лише 1.5 біл. крб. В. Пинзеник уважає, що фінанси зруйновані і треба вживати драстичних заходів, щоби все це наладнати.

За словами міністра економіки, Україна вже має валюту — купоно-карбованець. Незабаром буде введено сім податкових декретів для зменшення податків малих підприємств і покращення умов розвитку підприємств. Він, підкреслив, що гривну треба вводити тільки після припинення інфляції.

У зв'язку з тяжким економічним становищем В. Пинзеник закликав Рух, партії та політичні угрупування уникати дій, які можуть сприяти дестабілізації ситуації у суспільстві.

Відбулася зустріч міністрів культури

Букарешт (УНІАР). — „Україна, як молода незалежна держава, робить перші кроки для того, щоби свій вхід в европейський культурний простір вивести на державний рівень", — заявив у понеділок, 7-го грудня, міністер культури України Іван Дзюба на зустрічі міністрів культури придунайських країн.

На зустрічі міністри розглядали питання розвитку культур цього реґіону та їх плюралізм, враховуючи стан національних меншин. Очолювала зустріч генеральний секретар Европейської ради Катрін Лялюміє.

Виготовлено новий проєкт виборчого закону

Київ (УНІАР). — Новий проєкт закону про вибори народних депутатів України готовий до розгляду у Верховній Раді. За проєктом половину депутатів обиратиметься за близькою до існуючої системою. Однак для обрання до парляменту кандидатові не обов'язково отримати 50 відсотків голосів, що дозволить проводити вибори за одною спробою. Тільки половину депутатів обиратиметься за пропорційною системою, при чому кожна партія зможе представляти свій список, якщо збере на свою підтримку 100,000 підписів виборців.

Артур Білоус, один з авторів проєкту, вважає законпроєкт важливим елементом демократизації, однак висловив побоювання, що теперішня Верховна Рада може торпедувати його прийняття.

В Конґресовій бібліотеці доповідали про кобзарів

Вашінґтон. — Тут у вівторок, 8-го грудня, відбулася в Конґресовій бібліотеці доповідь із музичними записами про сліпих кобзарів України. Доповідь виголосили д-р Валентина Борисенко із Інституту ім. Рильського в Києві та д-р Віллієм Нолл із УНІҐУ. Доля сліпих кобзарів була представлена манускриптами, фотознімками, фільмами і восковими записами з років 1903 до 1930.

Конгресова бібліотека, а радше її відділ народного мистецтва враз із Інститутом ім. Рильського стараються зберегти ці дуже вже знищені матеріяли, про сліпих співаків, бо більшість із них була знищена на наказ Сталіна в 1930-их роках.

400 воскових записів привезено тепер до Вашінгтону, де вони будуть відсвіжені, переписані, а відтак повернені до Києва. На них є більшості записані думи і псалми.

Навчатимуть українську мову

Ню Йорк. — Відділ іноземних мов Школи продовження студій при Нюйоркському університеті оголошує курси української мови на весняний семестр 1993 року. Керівник курсів — проф. Ольга Кекіш.

Навчання української мови проходитиме в трьох видах — Українська мова — I (X25.9451) — у вівторки від 6:10 до 8:05 вечора від 9-го лютого до 4-го травня; Українська мова — II (X25. 9452) — у четверги від 6:10 до 8:05 вечора від 4-го лютого до 29-го квітня; Інтенсивна українська мова — II (X25.9462) — у суботи від 1:20 до 4:15 по полудні — від 6-го лютого до 1-го травня. Кожен з курсів буде мати по 12 сесій та коштуватиме по 345 дол. У справі інформацій слід телефонувати на число (212) 998-7030.

Л. КРАВЧУК ВІДЗНАЧЕНИЙ УКРАЇНЦЕМ РОКУ

Піттсбург (МКор.). — Українське Технологічне Товариство (УТТ), об'єднання професіоналістів у Піттсбурзі, відзначило як Українця Року Президента України Леоніда Кравчука. Врочисте вручення грамоти, що її в імені Президента прийняв амбасадор України у ЗСА д-р Олег Білорус, відбулось на 23-му річному бенкеті товариства 28-го листопада ц.р. Приявних було біля 100 членів і прихильників товариства.

Л. Кравчук

Після молитви, що її провів о. М. Морозович, святочну частину вечора започаткував Михайло Комічак. Він накреслив реакцію діяспори на вирішні події в Україні у минулих двох роках.

Про традицію відзначувати Українця Року говорив Михайло Корчинський, один із основоположників товариства. Ціллю цієї нагороди є підкреслити ці вартості, що причиняються до скріплення української спільноти у діяспорі. Сьогодні, з відродженням України, цінними є державнотворчі заслуги.

Короткий життєпис Президента Кравчука подав Гілярій Кіналь, голова УТТ товариства, підкреслюючи небуденність мирного відродження української держави. Текст грамоти, виконаний К. Бойкович, відчитали Ю. Фетер і Г. Полатайко.

Приймаючи нагороду, амбасадор Білорус ствердив що переживаємо здійснення мрій багатьох поколінь. Відновлення української державности слід уважати за політичне чудо. Сьогодні необхідно здійснити друге чудо у сфері економіки. Україна має всі передумови для народного добробуту. Потрібно однак господарського підходу щоб спрямувати існуючий потенціял у русло ринкової економіки. Україна не очікує фінансової допомоги, але бажає стати торговельним партнером Америки. Спеціялісти із діяспори можуть бути корисні як посередники між українськими і закордонними підприємцями.

В часі бенкету відбулось вручення дев'ятьом студентам стипендій, що їх щорічно приділяє УТТ. Цьогорічних стипендистів представила секретарка товариства Ґльорія Кіналь.

На слідуючий день, 29-го листопада, д-р Білорус зустрівся з українською громадою Піттсбургу. В залі української католицької церкви св. Юрія зібралось біля 200 учасників. В імені Піттсбурзького Комітету Допомоги Україні вечором проводив С. Михайло Тимяк. Амбасадора представив М. Корчинський, підкреслюючи важливість української дипломатичної діяльности.

У вичерпній доповіді д-р Білорус з'ясував основні проблеми України. Ініціатива України стати, у відповідний час, без'ядерною країною здобула їй признання як остої миру. При наявності гарантій про недоторкальність границь, величина збройних сил може бути обмежена до 200,000. Наладнання економіки — це ключеве завдання. Тому, що понад 70 відсотків української промисловости працювало на оборону, приватизація і перехід на продукцію консумційних товарів поступає повільно. Необхідні є торговельні зв'язки із закордоном, включно із республіками колишнього СССР. Фахівці із діяспори можуть полегшити нав'язування контактів із представниками чужоземного капіталу.

Доповідь амбасадора підсумував в англійській мові М. Комічак. На вечорі виступав хор Фонду Збереження Української Спадщини під диригентурою Дороті Васло і Дениса Лопушинського.

У зв'язку із приїздом амбасадора України, Піттсбурзький Комітет Допомоги Україні, що його очолює М. Корчинський, розпочав збірку на купно будинку амбасади у Вашінгтоні. Ця акція проходить у співпраці із Фундацією Підтримки Дипломатичних Представництв України. Збірку започатковано у формі „радіотону" на українській радіопрограмі, що її веде вже понад 42 роки М. Комічак. Завдяки тому, що ця програма втішається великою популярністю, на протязі двох годин українці Піттсбурґщини задеклярували понад 20,000 дол. Збірка на будинок амбасади знаходить широку підтримку громадянства і буде продовжуватись до кінця року.

Українці в Ню Джерзі хочуть збудувати Культурний Центр

Віппані, Н.Дж. — Українська Громадська Культурна Фундація в тій частині Ню Джерзі, що тепер густо заселена молодими українськими подружжями, відбула свої чергові збори при кінці жовтня, щоб звітувати про свою дворічну працю для придбання відповідного об'єкту для Українського Культурного Центру.

На підставі розпитувань і пошуків виказалося, що округа Гановер надається найкраще для такого центру, бо там сходяться шляхи з різних частин Ню Джерзі. Фундація розглядає тепер можливість купна 3.89 акрів землі в Сідар Нолс. Про пляни купівлі та будови звітували Григорій Буняк і Мирон Биц, які заявили, що Фундація буде потребувати 50,000 дол. для завдатку. У відповідь на те присутні, зацікавлені мешканці цієї околиці, зложили або задеклярували суму 25,000 дол. Дальші датки можна складати на цей фонд до „Самопомочі" в Нюарку, що міститься при 734 Сендфорд авеню на конто ч. 666-ОО.

На цих сходинах рішено подібні зібрання відбути в інших околицях Ню Джерзі, щоб якнайскорше приступити до виконання запроектованої будови. Рада Директорів фундації буде тепер постійно сходитися, щоб справа ішла справно вперед. Члени обіцяли інформувати усіх українців зацікавлених в побудові центру про стан і прогрес задуму.

Чорні радикали ПАР оголосили війну білому населенню

Йоганнесбурґ, Південна Африка. — У вівторок, 8-го грудня, представник керівництва радикального Панафриканського конгресу повідомив, що його організація має намір продовжувати збройну боротьбу за скасування апартеїду. Відтепер Панафриканський конгрес припиняє мирні переговори і з урядом, і також з іншими політичними організаціями чорних.

Керівництво конгресу оприлюднило свою заяву наступного дня після того, як так звана Визвольна армія азанійського народу оголосила війну білому населенню країни. Того ж дня стались перші напади терористів-азанійців на білих громадян Південно-Африканської Республіки, у висліді п'ять осіб вбито і декілька десятків ранено.

Консервативна партія ПАР звернулася до білого населення з проханням зберігати пильність і бути готовим до об'єднання задля захисту. За даними поліції, Визвольна армія азанійського народу складається з багатьох дрібніших груп, здатних вести тривалу партизанську війну.

У вівторок президент де Клерк відмовився від призначених переговорів з керівниками Панафриканського конгресу, зажадавши, щоб ця організація більш чітко висловила своє нове становище і дала оцінку заявам і діям своєї воєнізованої фракції.

Хоч Панафриканський конгрес має менше прихильників, ніж Африканський національний конгрес, проте серед його членів є багато авторитетних представників чорної інтелігенції і молоді. Вони виступають за те, щоб білу меншину було повністю відсунено від керівництва країною.

У СВІТІ

В П'ЯТНИЦЮ, 11-ГО ГРУДНЯ, в шкотському місті Единбурзі починається зустріч лідерів країн Европейської спільноти. Вони мають намір обговорити свої найбільш невідкладні проблеми, серед них — продовження гуманітарної допомоги для Боснії, близький повторний референдум у Данії, перспективи прийняття нових членів ЕС. Учасники зустрічі також спробують узгодити свої становища у зв'язку з наміром Франції накласти вето на підписану у Вашінгтоні представниками ЕС угоду про зменшення субсидій для европейських фармерів.

ПІСЛЯ ЗРУЙНУВАННЯ індусами-фундаменталістами мечеті Бабура, мусулманської святині, продовжуються антиіндуські виступи на півночі Індії. У кривавих сутичках вже загинуло до 500 осіб. У Бомбеї, де мешкає найчисленніша мусулманська громада, введено надзвичайний стан, проте й тут кількість жертв з обох сторін перейшла сотню. В Пакістані горять індуські храми. В провінції Белуджістан мусулмани спалили в індуській церкві людей, котрі там молилися.

У ВІВТОРОК, 8-ГО ГРУДНЯ, бойовики шиїтської проіранської організації Гезбі Вагадат вже четвертий раз обстріляли з гармат афганську столицю. Є десятки вбитих і сотні ранених. Відновлення збройного конфлікту пов'язане з тим, що 15-го грудня має відкритися Велика шура — рада представників племен, на якій буде обрано членів нового уряду. Шиїтські партії наполягали, щоб Велику шуру було перенесено на весну, однак цю вимогу відкинув тимчасовий президент країни Раббані. Він заявив, що шура — єдиний шлях до встановлення миру в Афганістані. До складу Гезбі Вагадат входять вісім дрібних партій, які фінансує і озброює Іран.

ПРОФСПІЛКА КОМПАНІЇ „Японські залізниці — Захід" оголосила 96-годинний страйк. У висліді припинився рух міських і приміських потягів в Осаці. До 2 міл. пасажирів, які щодня послуговувалися цим транспортом, змушені були шукати інших способів доїзду до місць праці і навчання. Причиною страйку була відмова адміністрації продовжувати запроваджену рік тому практику, коли години і хвилини, в які нова залога чекала на станції прибуття свого потягу, зараховувалися до робочого часу.

В КЕЙПТАВНІ, У ШПИТАЛІ Ґроте згюр за традиційним горнятком чаю зустрілися 57 осіб з пересадженими серцями, щоб відзначити 25-річчя першого в світі вдалого переціплення цього органу, здійсненої південноафриканським хірургом Крістіяном Бернардом. Він також був присутній на цій зустрічі. Відомо, що 66-річний Дірк ван Зіл живе з чужим серцем вже 21 рік. Наймолодшою пацієнткою кардіолога Бернарда є 13-річна чорна дівчинка. „Я радий за людей, яким продовжив життя, — сказав К. Бернард, — однак все думаю, що їх могло бути більше, якби уряд не зменшував субсидій на охорону здоров'я. Влада завжди знаходить гроші на придбання нової зброї, а на устаткування для хірургічних операцій, що принесли Південній Африці світову славу, фондів завжди бракує".

В ТЕГРАНІ НА ВУЛИЦІ імени імама Хомейні провалився асфальт. У величезну, 10 метрів глибиною яму впали три авта, мотоцикл і декілька перехожих. Шестеро осіб загинуло. Тегранська газета „Джомгуріє Еслямі" пише, що до трагедії привела професійна непридатність керівників будівництва „підземок". Це вже не перший випадок. Два тижні тому асфальт провалився на іншій тегранській вулиці і в яму впали три авта.

ПРЕЗИДЕНТ АРҐЕНТИНИ Карльос Менем критично відгукнувся про характер закордонних поїздок колишнього керівника совєтської держави Міхаїла Ґорбачова. В інтерв'ю для столичної радіостанції „Радіо насіональ" аргентинський лідер підкреслює, що „Ґорбачов роз'їжджає, виступаючи з лекціями, але робить це не безкорисно, бо збирає гроші для фонду, який сам же й очолює". Ґорбачов розчарував і аргентинських підприємців. На зустріч з ним у театрі „Колісео" прийшло зовсім мало представників ділових кіл. Газета „Амбіто Фінансієро" назвала телевізійні дискусії між Ґорбачовим і аргентинськими громадськими діячами „нудними і холодними".

З'ЇЗД ДЕПУТАТІВ РОСІЇ НЕ ЗАТВЕРДИВ Є. ҐАЙДАРА

Москва. — Кандидатура Єгора Ґайдара, запропонованого Борисом Єльциним на пост керівника російського уряду, не дістала під час голосування в середу, 9-го грудня, необхідної кількости голосів. За Ґайдара було 467 голосів, проти нього — 486. Для затвердження йому треба було здобути щонайменше 521 голос.

Всупереч таким вислідам голосування, теперішній склад уряду не збирається резиґнувати. „Ми будемо продовжувати працю, поки президент не прийме якогось іншого рішення, — сказав Єгор Ґайдар в розмові з журналістами. — Результат голосування не є для мене несподіванкою. Все ж я вважаю, що уряд не залишився без підтримки, і вона, якщо брати справу в цілому, дозволяє взаємодіяти і з депутатським корпусом, і з Верховною радою". Ґайдар признав, що значна частина російського населення не схвалювала діяльности уряду, оскільки економічна реальність змушує вдаватися до непопулярних у народі кроків.

Як відомо, представлення кандидатури прем'єр-міністра належить до повноважень президента. Подібно до того, що Єльцин інші кандидатури не має. В цьому переконує зокрема промова Єльцина на з'їзді у вівторок, 8-го грудня, коли він високо оцінив особисті якості Єгора Ґайдара. Отже, скорше за все, президент це спробує обстоювати свого кандидата.

Для цього він має дві можливості. Перша — висунути кандидатуру Ґайдара знову, тим часом у якийсь спосіб змінивши на свою користь баланс сил на з'їзді. З джерел, близьких до адміністрації президента Єльцина, випливала інформація, що „він буде висувати кандидатуру Ґайдара стільки разів, скільки буде потрібно, аби Ґайдара врешті-решт затвердили".

Друга можливість — зберегти статус-кво, залишивши Ґайдара при виконанні обов'язків прем'єр-міністра. Цьому сприяє й законодавча ситуація на самому з'їзді. Під час обговорення порядку дня депутати запропонували обговорити питання про кандидатуру на прем'єра лише після прийняття закону про уряд. Оскільки ж цей закон буде розглянуто Верховною радою аж через декілька місяців, то весь цей час Ґайдар може виконувати обов'язки прем'єра.

Найближчими днями стане відомо, котру з цих двох можливостей використає президент Єльцин.

В АМЕРИЦІ

КРІМ 25-ВІДСОТКОВОЇ ЗНИЖКИ цін, власники крамниць вживають всяких інших заходів, щоби заманити покупців: одні для вигоди покупців запроваджують безплатні шатні та переховання зроблених закупів, інші своїм покупцям пропонують безплатне опакування святочних подарунків, а ще інші — якогось роду знижку на куплених товарах. Спостерігачі цих торговельних маніпуляцій уважають це нічим іншим, як додатковим зусиллям у користь покупців, що в минулих проспериуючих роках було майже зовсім занедбаним.

У НЮ ЙОРКУ В РАННІХ годинах понеділка, 7-го грудня, у своєму мешканні помер на серцевий удар 85-літній Вілліям Шон, довголітній головний редактор відомого і престижевого журналу „Ню Йоркер", яким провадив впродовж 35 років. Перебравши журнал під своє керівництво у 1952 році В. Шон наполегливо і послідовно намагався змінити якість журналу із легкого жанру на більш поважний, що йому вдалось, бо „Ню Йоркер" став одним з кращих літературних журналів країни.

НОВООБРАНИЙ ПРЕЗИДЕНТ Билл Клінтон продовжує займатися призначеннями осіб на високі становища у своєму Уряді, кажуть його дорадники у Вашінгтоні та Арканзо. І так на становище генерального прокуратора ЗСА новообраний Президент має намір призначити жінку. Головними кандидатами на цей пост, за словами його дорадників, є чотири кандидатки — три судді та адвокат, що завжди були активними та цікавилися публічними справами. Всі вони є з того покоління 50-60-их років, яка в малій кількості вступала до юридичних шкіл, а закінчивши вибивалась на найвищі щаблі своєї професії. Кандидатками є: судді Патриша М. Волд, Амалія Л. Кірс, Джуді С. Кей та Бруклій Е. Борн, партнер вашінгтонської адвокатської фірми Арнолд і Портер.

ВИСТУПАЮЧИ В НЮ ЙОРКУ перед Міжнародним рятувальним комітетом у понеділок, 7-го грудня, колишній державний секретар Джордж Шулц закликав до військового втручання в Боснії та Герцеговині. Він уважає, що американські військові сили у співпраці з військами Північно-атлантійського оборонного союзу (НАТО) повинні зупинити це як він називає „жахливе страхіття, що там відбувається під назвою 'етнічного очищення'". Минулої п'ятниці офіційні чинники повідомили, що сербські війська постійно ламають дані ними обіцянки, включно із забороною ООН літати понад вищезгаданими країнами. Ці самі чинники заявили, що ЗСА застановляються разом із своїми союзниками над можливою резолюцією ООН, яка дозволила б військовою силою зупинити сербське свавілля.

ЄВАНГЕЛИСТСЬКИЙ ПРОПОВІДНИК Биллі Ґреґем, який був духовним дорадником кількох попередніх президентів, проводитиме молитовні відкриття та закінчення на інавгурації новообраного президента Билла Клінтона і віцепрезидента Ала Гора, заявили організатори святкувань. Американський гимн співатиме негритянка Мерилин Горн, меццо-сопрано. Присягу новообраного Президента проводитиме головний суддя Верховного Суду Вілліям Г. Ренквист, а присягу віцепрезидента А. Гора переведе колишній суддя Верховного суду і перший негр на цьому пості в історії американського Верховного суду Тиргуд Маршалл.

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Сомалія: допомога від ООН під охороною війська

3-го грудня 1992 року дев'ятичленна Рада Безпеки Організації Об'єднаних Націй прийняла одноголосно резолюцію, яка уповажнює міжнародне військо силою 28,000 вояків перевести харитативну місію у східньоафриканській Сомалії. Ініціятиву до цієї акції дав Уряд президента Джорджа Буша і велику більшість цього міжнародного війська становитимуть вояки американської армії, у тому числі 15,000 морської піхоти, елітарної формації збройних сил ЗСА. У Сомалії — чуємо із загальникових інформацій американської преси — померло вже яких 100,000 осіб від голоду, головно діти, чуємо на телевізійних передачах, що кожної хвилини вмирає там одна дитина. Довгий час розпачливі заклики з Сомалії не знаходили прихильного відгуку у міжнародному світі, аж поки тамошня ситуація не набрала розмірів катастрофи. Але первісні транспорти харчів, що їх вислав був Міжнародний Червоний Хрест, не дійшли до околиць, охоплених голодом, бо грабували їх зорганізовані збройні банди. Від двох років ця країна величиною стейту Тексас з 8 мільйонами населення — перебуває у стані повного хаосу. Формально — це демократична республіка, насправді це найбільше занархізована держава, яка втішається незалежністю щойно від 1949 року. Населення чорне, мусулманського віровизнання. Щоб харчі і ліки дійшли до потребуючих — треба поважної військової сили для охорони їх перед грабіжниками. Це перший в історії світу випадок, що треба цілої збройної експедиції для охорони харчів і ліків, і перший випадок, що харитативна допомога від зовнішнього світу не матиме співпраці від уряду країни, навіщеної катастрофою голоду.

Узагалі — це дуже складна історія. Президент Буш у короткій промові до народу заповів, що ЗСА будуть разом з іншими країнами рятувати „десятки тисяч осіб від голодової смерти". Але тут же можна було почути критичний голос, можуть бути численні жертви у рядах рятункової експедиції. Пригадано мирову військово-політичну експедицію до занархізованого Лівану за першої каденції президентури Роналда Реґена: після того, як тамошні терористи скерували в головну квартиру американського війська вантажне авто з тоннами динаміту і згинули десятки американських вояків плюс десятки важко ранених — треба було відкликати всю експедицію. Оптимісти передбачають, що теперішня рятункова місія в Сомалії не зустріне спротиву, що все відбудеться мирно і що здійсниться обіцянка президента Буша — що всі ті американські вояки вернуться додому до 20-го січня 1993 року, себто до дня переходу влади в руки Билла Клінтона. Але це прогноза оптимістів, яку піддають під сумнів реалісти, знавці стосунків у Сомалії. Вони не виключають, що не всі чорні мусулманські фанатики повірять, що це дійсно тільки допомога голодуючим і що білі чужинці не зазіхають на територію Сомалії. Не можна виключити терористичних атак, злобно передуманих засідок та снайперів. Тому, хоч секретар оборони Роберт Чейні й інші речники Пентаґону й уряду запевняли, що тут нема ніякого порівняння з війною проти Іраку, не можна виключити, що виправа до Сомалії коштуватиме Америці більше людських жертв аніж коштувала війна проти Іраку.

Тому зрозумілими були зажурені обличчя жінок чоловіків, несподівано покликаних до військової служби для нібито мирної і безпечної акції до далекої Сомалії. Для тих жінок, для родин покликаних до війська мужчин і для них самих — це сумна справа, що саме на Різдво Христове родини будуть розірвані і голови родин перебуватимуть ген далеко у східньоафриканській країні з тропікальним кліматом. Можна було почути з телевізійних передач ще одну турботливу заввагу фахівців-лікарів. Коли навіть транспорти харчів дійдуть без перешкод до місця призначення — виснажені голодом люди, особливо діти, не зможуть користуватися присланими харчами так, як нормально здорові особи.

Джордж Буш, який виявив подиву гідну зручність у змонтуванні 28-ми держав у коаліції проти Іраку, цим разом не мав такого успіху. Зголосилися до співпраці Франція, Єгипет і ще, може, якась одна-дві країни. Головний тягар зорганізування і виконання цієї експедиції лежатиме на Америці. Билл Клінтон дав свою повну згоду на той цілий плян. Але можна здогадатися, що коли б ця добродійна експедиція не вдалася, — коли б вона коштувала Америці багато людських жертв, то Клінтон і вся Демократична Партія із демократичним Конґресом включно — „вмиють руки". До історії все ж перейде, що під сам кінець президентури Джорджа Буша Америка зорганізувала виправу на рятування десяток тисяч людей у далекій африканській Сомалії. Це яскрава протилежність до політики ізоляції.

Анатоль Камінський

ДЕЩО ПРО МИРНУ АНТИРЕВОЛЮЦІЮ І ЇЇ НЕБЕЗПЕКИ

I

Суспільно-політичне і економічне становище в країнах колишнього т. зв. соціялістичного бльоку, тобто в самому колишньому Совєтському Союзі і в його „сателітах" — це типічний продукт цього, що в модерній політології називаємо мирною революцією. В противагу до насильної чи „клясичної" революції, яка змітає докорінно „за одним махом" старі владні структури і на їхнє місце ставить нові, мирна революція відзначається тим, що висуваючи і здійснюючи революційні програмові зміни, вона не тільки здійснює їх еволюційним шляхом, а й залишає певні старі людські структури при владі, побіч з новими. Причому їхня роля стає настільки вагомою, що практично вони стають тим, що, наприклад, М. Рябчук називає „партією влади", хоч подекуди формально вони не творять жодної формації й існують „безіменно" як це маємо у нас, в Україні.

Звичайно, однак, вони є й оформлені, і мають свою назву. В Румунії при владі є Демократичний фронт національного порятунку, тісно пов'язаний з колишньою Компартією. Президент Ільєску, колишній помічник Чавшеску, хоч деклярував про невідступлення від політики реформ, назначив прем'єром Ніколє Вакарою, який взяв виразний курс на сповільнення переходу до ринкової системи і на скріплення адміністративно-командного дирижизму в промисловості та індустрії. До речі, в цьому підтримує його теж Соціялістична партія праці, ще більш радикальна екскомуністична формація, яка претендує на єдиного правомірного наслідника Компартії Чаушеску. Колишні комуністи Польщі об'єдналися у Соціялістичній демократичній партії, яка насьогодні є найбільшою партією в сеймі. В Мадярщині, як заявив нещодавно прем'єр-міністер Йосеф Анталь, існує серйозна небезпека, що в найближчих виборах в 1994 році Соціялістична партія — колишні комуністи) може прийти до влади.

Залежно від того наскільки і як скоро старі владні структури переставляться фактично (а не тільки співидно) на програмові позиції нових або „відходять" взагалі від влади, залежить й сам процес мирної революції, тобто наскільки і як швидко вона зможе осягнути свої програмові революційні цілі. Звичайно, це осягається через зрощення обох владних еліт — нової і старої, яке наступає в еволюційному, синтетичному процесі. До речі, це й є передумовою успішного завершення мирної революції. Можливий, однак, є й інший розвиток у цьому еволюційному процесі, а саме не зрощення і синтетичного поєднання владних структур, а навпаки відмінний — програмовий і силовий — розріст старих структур у протилежному напрямку, тобто проти революційних змін, що їх собі поставила за мету мирна революція і нові владні структури.

У такій ситуації збережені старі владні структури не тільки не залишаються невтральними щодо політичних і суспільно-економічних заходів нових владних структур, а й перешкоджають їм у здійсненні необхідних реформ, саботують їх і створюють передумови для того, що назвемо „мирною антиреволюцією". Приклади цього роду практик мали ми у різних маштабах на всіх теренах колишнього соціялістичного бльоку, а в тому й в нас, в Україні, коли певні старі партійно-адміністративні кадри на різних ешелонах влади докладали немало зусиль, щоб процес мирної революції не тільки загамувати, а й повернути в інший бік. Використовуючи свої владні позиції, своєю діяльністю і бездіяльністю, вони, замість проведення необхідних суспільно-економічних і політичних реформ, поступали і робили так, щоб їх зупинити чи „звихнути" і „наприклад, замість створення умов для ринкової економіки, створили всі передумови для спекулятивно-мафіозної системи.

Продовження буде.

Володимир Сушко

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР УКРАЇНИ І ЙОГО ДІЯЛЬНІСТЬ

Національний Екологічний Центр України, зголовним осідком у Києві, існує від серпня 1991 року. Він виник з ініціятиви Академії Наук України, Інститут клітинної біології та генетичної інженерії, для протидіяння катастрофічній деґрадації природного середовища України, темпи і наслідки якої вже загрожують самому існуванню людей у багатьох частинах України, от хоч би у трагічній Чорнобильській зоні. Як приклад інших таких частин можна навести південні міста над Озівським морем, Донбас чи Подніпров'я. Тут відсоток захворювань людей від занечищеного повітря і затруєних вод грізний і щораз зростає. А вже і не говоримо про інші види деґрадації як великі простори знищеної землі у висліді варварського її експлуатування і тим подібне. До грані такого суцільного екологічного лиха довела Україну злочинна совєтська система.

З упадком цієї системи саме життя підказало, що подальша бездіяльність на це лихо — неприпустима. Нам не можуть бути байдужі „завтрішня доля нації і майбуття наших дітей і онуків", пише Олесь Гончар в „Літературній Україні" з 10-го жовтня, 1991 року. „За нас ніхто наших проблем розв'язувати не буде", додає він далі. Треба, отже, почати відновлення і рятування майже повністю втраченого природного довкілля України, — і відповідальність за цю роботу лежить не лише на державних органах, але й на кожному громадянинові України. А це нелегке завдання, коли зважити, що треба перше повернути народові втрачене відчуття господаря своєї землі.

Так, отже, якраз із цієї потреби й виник перший український екологічний двомісячний журнал „Ойкумена", що його почала видавати Академія Наук України, починаючи зі січня, 1991 року. „Ойкумена" — це старогрецьке слово і воно означало замешкану частину земної кулі. Журнал „Ойкумена" — не лише для вчених, а й для всіх громадян держави. Це науково-громадський часопис. Він має бути для всіх джерелом надійної, науково-обґрунтованої, максимально точної та виваженої інформації з усіх проблем екології. Головним редактором „Ойкумени" став д-р Юрій Глеба, один з наймолодших українських академіків, добревідомий в наукових колах Европи. А півроку пізніше, 30-го серпня 1991 року леґально оформилася в Міністерстві Юстиції України незалежна громадська організація Національний Екологічний Центр України. Її головою став рівно ж той самий д-р Юрій Глеба, а його заступником д-р Ярослав Мовчан.

Згідно із його статутом, Національний Екологічний Центр України (далі в скороченні — Екоцентр) є незалежною, неурядовою, добровільною громадською організацією, яка „створюється для об'єднання зусиль вчених, фахівців, політичних та громадських діячів, громадських організацій у справі докорінного поліпшення стану навколішнього природного середовища на Україні". Членство Екоцентру складається з окремих громадян як і теж громадських організацій чи трудових колективів. Напрями діяльности Екоцентру — багатогранні. Для прикладу, вони включають створення Центру екологічного виховання дітей та юнацтва, збирання інформацій щодо розроблювання всебічної аналізи екологічної ситуації на Україні, участи в громадських обговореннях законопроєктів у галузі охорони природи і здоров'я людей, дорадчої праці у стосунку до державних органів щодо екологічної політики в республіці, встановлювання зв'язків і угод з екологічними організаціями інших країн, інформаційної діяльности, сприяння створенню заповідних територій і подібне.

Один рік існування Екоцентру виявив, що він втішається популярністю, доказом чого є, що засновано вже 15 відділів по різних містах України. А і сама діяльність Екоцентру теж розвивається. Сьогодні проводиться каталог парків України, розроблено аналізу несприятливого екологічного становища в місті Бердянську, зокрема щодо забруднення важкими металами, і засаджено вже там перші відповідні дерева, що створюють зелені зони у місті. В лютому ц. р. Екоцентр звернувся до Верховної Ради України, Президента і ряду відповідних міністерств з детальними пропозиціями покласти край бездумному перетворенню природи, спрямовуючи всі зусилля на збереження максимальної різноманітности природних ландшафтів.

Значним досягненням Екоцентру було заключення в жовтні 1991 року угоди про співробітництво між Американською асоціяцією лісівництва та Національним Екологічним Центром України, за якою останній одержав статус закордонного партнера „Ґлобал Реліф" в Україні.

АФА є подібною неурядовою, природоохоронною організацією у ЗСА. В 1988 році з ціллю втягнення громадян й інших організацій до природоохоронної діяльности, вона започаткувала в ЗСА „Зелений" рух, т. зв. Ґлобал Реліф. Ця діяльність у великій мірі має за ціль насаджування дерев у містах, бо вони створюють здорові умови для їхніх мешканців, а дальше збереження і покращання лісів.

(Закінчення на стор. 3)

З МОГО ВІКНА
Іванна Савицька

Крізь спогадів фіранку...

Осінню насуваються спомини, тягнуться густою фіранкою, в якій роки протерли вже видні тріщини. Крізь ті тріщини бачу виразно яркі картини минулого, трагічні, сумні, а той трагічно-веселі, бо навіть тоді, коли червона заслона відгородила містечко Угнів від світу, траплялися гумористичні моменти.

Одного сльотливого дня прийшов на приходство „товариш" — міліціонер, і заявив урядово:

— Нині, о шостій годині — мітинґ (в хаті, на передмісті). Наказується з'явитися точно.

Мій батько, о. Олександер, прийняв повідомлення спокійно, а потім сказав до мене:

— Підеш зо мною, правда? Удвоє буде відрадніше.

Ми прийшли точно, і вже застали повну хату людей. Були це батькові парафіяни, угнівські, чесні міщани, спокійні, роботящі люди, яким і не снився комунізм. Але наказ, — є наказ, вони прийшли.

Федір, робітник міської лазні, увихався біля лавок, крісел було обмаль. Він був бідняк, працював у лазні прибиральником, і там зловила його дика, червона навала.

Хата вщерть заповнилася до останнього місця, і Федір, кинувши молоток, виліз на малу скриньку, і кашельнувши, почав:

— Слава Ісусу Христу. Мені сказали, щоб я розповів вам про Леніна, але я його ніколи не знав і він з Угнова не походи. Виджу ту нашого єґомосьця, і може єґомосьць нам скажут, хто то такий, що за оден, і чи роджений в Угнові, бо в метриках буде написане.

Батько покрутився на кріслі, але вийшов з ряду, (не на пачку), і сказав приблизно таке:

— Володимир Ленін не походив з Угнова. Він народився в Росії, помер в Росії 1924 року. То був такий чоловік, що хотів бідним помагати, хотів щоб бідні не були бідні, а багаті щоб давали бідним.

Тут обізвався Федір:

— То він був такий, як св. Миколай.

Батько замнявся і відповів ось так:

— Воно, Федоре, не так само, бо св. о. Миколай був єпископом, а Ленін не був єпископом, тільки був адвокатом.

— То прошу отця духовного розповісти нам про св. о. Миколая.

І пішла розповідь. „Проповідь" тривала не довго, слухачі, повставали з лавок перехрестившись тричі, а батько розглядався за Федором, щоб з ним попрощатися.

— Федора тут нема, — хтось сказав. Він вже побіг до лазні нагріти воду в кітлі, бо нині купається міліція...

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ПРО МЕЦЕНАТІВ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ

З великою приємністю відмічуємо, що ваш цінний часопис поміщує тепер частіше матеріяли, які достачає Світова Координаційна Виховно-Освітня Рада при СКВУ. Ми вдячні вам за це, бож проблеми виховання нового, державнотворчого покоління нашого народу на сьогодні чи не найважливіша з усього комплексу проблем, які стоять перед нашою спільнотою.

Тим особливо вдячні ми за поміщення статті „Чи ви любите своїх внуків?" у числі 220 з 19-го листопада цього року. Вкралася там лиш одна помилка (і не з вини редакції „Свободи") і дуже до речі буде її справити. Подано, що Марія Крижанівська оплатила видання 15,000 примірників книжечки Константини Малицької „Гарфа" Леілі", коли насправді видала ця визначна добродійка нашої дітвори вчетверо більше, а то 60,000 примірників, та ще й сама завідувала видаванням, як першого накладу в Рочестері, так і в Києві.

Отже, в ім'я достовірности нашої преси, просимо ласкаво вмістити це справлення помилки, яка може завжди і всюди трапитися, одначе не повинна залишатися у свідомості читача

Користаючи із цієї нагоди, хочемо повідомити, що Братство колишніх Вояків I-ої Дивізії Української Народної Армії видає з нагоди 50-ліття повстання дивізії книжечку казок свого товариша зброї Юрія Тиса п. з „Вибрані казки" в порозумінні із Працівниками Літератури для Дітей і Молоді. Теж знайшла свого щедрого жертводавця збірка побожних леґенд „Джерело Марії". Це Юрій Стельмах із Торонто, якому бажаємо оцим скласти нашу сердечну подяку.

Як бачимо ідея поширення дитячої літератури засобами щедрих меценатів дійсна й можлива, і вітаємо наступних

Л. Храплива-Щур
Секретар УПЛДМ та
СКВОР при СКВУ

Любомира Крупа

„ПАТЕТИЧНА СОНАТА" МИКОЛИ КУЛІША — АНАЛОГІЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ?

Постава п'єси Миколи Куліша „Патетична Соната" Студією Мистецького Слова в Ню Йорку в днях 21-го — 22-го листопада, беззастережно це важлива дата в історії українського театру. І за це відважне діло належить віддати пошану режисерові Лідії Крушельницькій, бо твір цей, своєю тематичною та сценічною складністю може залякати не один професійний театр. І хоча в Україні цей твір маловідомий, то тут, поза її межами, ми мали щастя пережити цю небувалу театральну подію.

Написав її М. Куліш в 1930 році, під час розпочатої Сталіном ліквідації культурного відродження України; п'єсу заборонено в Україні, хоча в російському перекладі, з доданими варіянтами, російські театри Москви та Ленінґраду ставили її деякий час, до повної її заборони.

Можна тільки шкодувати, що цю небувалу театральну подію не попереджувала або не завершувала заплянована дискусія над п'єсою, як це практикують деякі театри. Вона ж бо в модерному сценічному оформленні ставить перед глядачами усю скомплікованість політично-ідеологічного відродження України 1918 років. Про політичний елемент її, як і інших творів, сам Куліш казав: „Кожна постава Березоля є свідомий політичний акт".

„Патетична Соната" заторкає багато питань, які мають живу аналогію політичного сьогодення України, що й спонукало оці думки.

Двома вечорами „Патетична Соната" сколихнула глядачів емоційно та інтелектуально, спонукуючи до аналізи ідейного змісту та сценічного передання його, ставлячи такі питання? — Що хотів сказати автор цією п'єсою? Яких сценічних засобів вживав для передання ідеї твору? В чому аналогія дійства п'єси і сучасного України? А може, на прикладі минулого, це його осторога майбутньому?

Для спроби суб'єктивної відповіді на ці питання, повернемось думками до щойно, не тільки баченого, але й пережитого, драматичного дійства.

П'єса побудована чотирипляново , з темою революційних подій 1918 років, а герої репрезентують політично-ідеологічні шари суспільства тодішньої України. Акція проходить у поверховому будинку провінційного міста, а в ширшому розумінні, в цілій країні.

Родина Пероцьких — генерал Пероцький та його сини, Андр'е та Жорж, репрезентують російських імперіялістів. Генерал Пероцький живе в Україні, але він наче несвідомий подій, що розгортаються довкруги нього. Він каже: „Я не боюся їхньої революції! Одного лише боюся, щоб не розваляти фундаменту, на якому стояла Росія — єдности й неподільности... Земля Руская!" Аналогічно, скільки таких Пероцьких, які сьогодні устами Касатанових, чи Померанцевих співають сьогодні ту саму пісеньку.

Лука і частинно Ілько — репрезентанти большевизму, з тим, що Лука це здецидований большевик, в переконаннях якого нема сумнівів. Зате Ілько — поет, ідеаліст, але при тому слабодух. Він один з тих, що із-за браку відваги нездібні реалізувати їхні сподівання — мрії. А кінцевий упадок його треба розуміти як зраду своєї любови і самого себе. Видаючи Марину большевикам, він зраджує свою мрію, свою душу поета і переходить на бік нових поневолювачів народу.

Речниками націоналізму є родина Ступай-Ступаненків, батько і дочка Марина. Але і їхній націоналізм різний. Ступай — це приклад наївности романтичного націоналізму — він мріє про повернення козацької держави: „Слухай, як дзвонить і гра Україна! Устають з могил сивоусі запорожці, сідають на коней. Цоки-цоки!... Чуєш, мчать? Сивоусі лицарі!... — мчать по долю вічними степами України". Батькові евфорійні марення Марина збиває арґументами: „Покійними не ввоюєш. Гей, якби повстанці! Молоді, тату!... Гармат би нам та кулеметів замість мрій, тату!:.. Ти, татусику, поет". В одному моменті Марина зривається з синьо-жовтим прапором, висловлюючи ясно її національні погляди: „Ми хочемо нашої власної держави під цим прапором".

Чи не нагадує ця сцена сьогоднішнє замилування національною символікою? А по суті, Марина теж поетична душа. Вона залюбки грає „Патетичну Сонату", бо вона нагадує їй „щось чудесне і незрозуміле. Привид сон, реальність, усе разом. Ніби темна й дика є країна, і така ж пригноблена, що забула навіть про своє вчора і не знає, що буде з нею завтра. Сон. Два замки іржаві висять печаті з орлами — білим, двоголовим. Замкнуто минуле, замкнуто прийдешнє.

— В тій країні дівчина самітня. Мріє й жде..." Вона мріє про лицаря, який визволить її і її батьківщину.

Мимоволі насувається питання: „Чи героїня п'єси, Марина не з тією Україною, в красі, поезії, будівничими держави якої є поети? Вся замріяна, але не спроможна перевести свої мрії в дійсність? А добродушність Ступая і Ілька, які навіть рятують з небезпеки їхніх явних ворогів? Чи не питома це прикмета української людини — ота добродушність, що випливає з підсвідомого почуття національної меншевартости супроти представників народу — поневолювача? Всі ці й інші компоненти п'єси дають багато до надуми.

Атмосфера п'єси, головно її перших актів, сповнена весняної гарячки, близького Великодня, пробудження весни, а з нею націоналізму і пролетаріяту, які до тої пори були приспані імперським гнетом. Як каже Ступай: „Ніч була чорна і довга як Росія — а Росія — велика й довга як ніч". То ж всі радіють змінами, які принесла революція. В цьому контексті допасований і компонент музики — „Патетична Соната" Бетовена, який перегукується з настроями і ритмом довколишнього життя. А зміни в

(Закінчення на стор. 3)

Зустрічі з кобзарями України

Кобзар Володимир Горбатюк серед бандуристок Запорізького музичного училища. Справа від нього — Оля Беженар.

Після Криму нас чекали в Запоріжжі Клавдія Кривцун та її сестра Валентина. З цими бандуристками я давно листуюся, і тепер хотілося особисто запізнатися, ознайомитися з їх творчим доробком. А ще я пам'ятав, що Запоріжжя — це не просто зіндустріялізоване місто, але й серце України, славнозвісна Хортиця. Як вона? Не вірилось, що через кілька годин я зможу ступити на священну землю, политу кров'ю славного князя Святослава. Тож вперед!

Позаду залишилося озеро Сиваш, засипане кістками хоробрих, але занадто довірливих воїнів бригади батька Махна. Попереду гниле Каховське море, на дні якого поховано унікальний природний ляндшафт світового значення — Великий Луг. Це про нього співали кобзарі „Ой Січ мати, а Луг батько..." Саме тут виростала і поширювалась на всю Україну козацька вольниця. Тепер тільки пам'ять про нього лишилася.

Запоріжжя зустріло густим їдким димом. Здавалося, що на вулицях низький щільний туман. Це сталеплавильні та різні металурґійні заводи на всю потужність готують для Росії метал, за який вона, чомусь, не спішить розраховуватися. Покашлявши з півгодини та адаптувавшись до запорізького, з дозволу сказати, повітря, ми оглянули місто. Воно виявилось таке ж зрусифіковане, як і Крим. Відрізнялося тільки тим, що над міською та обласною радами майорів синьо-жовтий прапор і не було в людей неприязні до нашої української мови. Навпаки, трапилися кілька осіб, які, познайомившись з моїм гідом і довідавшись, що він — кобзар, говорили російською мовою буквально таке: „Як соромно! Адже я теж козацький нащадок. За що ж вони мене так покалічили, що я не можу розмовляти рідною мовою?"

В музичному училищі, де викладають бандуру мої приятельки, нас зустріли директор та завідуючий народним відділом, водили по клясах, показали обладнану сучасною електронною технікою теоретичну клясу, в якій під час групової лекції викладач може працювати індивідуально з кожним учнем. Нас втішило те, що що нова адміністрація училища, на противагу попередній, приділяє значну увагу бандурі, розуміючи її значення у відродженні національної культури. Результати не забарились проявитися: збільшилась кількість учнів, поліпшилась якість викладання та рівень гри. На жаль, покищо в Запорізьке музичне училище на клясу бандури не вступив жоден хлопець. Але це біда не лише одного Запоріжжя, а й усієї України. Мало, ой як мало хлопців навчаються грати на бандурі. У великій гарній актовій залі училища ми прослухали ансамбль бандуристок та окремих виконавців. Запам'яталася технічна з тонким смаком гра учениці другого курсу Олі Беженар. Вона для нас виконала кілька чудових власних творів та фантазію на народну пісню „Вечір надворі". Хотілося б, щоб вона далі продовжувала навчання в консерваторії під опікою досвідчених бандуристок, таких як, наприклад, Людмила Посікіра.

Після концерту всі ми разом подалися на Хортицю. Відвідали там музей козацтва, де довідалися багато цікавого з нашої історії. Були також приємно вражені тим, що в одній з експозицій побачили велике фото нашого кобзаря Володимира Горбатюка. Він був зафіксований у ролі козака Мамая, яку грав на святкуванні п'ятсотріччя українського козацтва тут, на Хортиці, в минулому році.

Коли ми пізніше прогулювалися по острові, то В. Горбатюк звернув нашу увагу на те, як послідовно і методично він нищився, як затоплювалися штучними морями Січі, як разом з нашими матеріяльними святинями нищились наші душі. І коли вже здобуто першу перемогу — громадськість заборонила будувати ще один міст через Хортицю, яке відбито від невігластва Кам'янську Січ разом з кам'яним хрестом на могилі кошового отамана Костя Гордієнка, вже відроджується козацтво, а без відродження кобзарства йому по-справжньому не відродитись.

Дівчата слухали, їхні очі ставали щораз серйозніші, вдумливіші. І я бачив, що ці бандуристки не просто бандуристки — вони тут, на Хортиці, народжувались борцями за духовне відродження народу.

Микола Чорний-Досінчук

Національний...

(Закінчення зі стор. 2)

Акція АФА знайшла прихильників у інших країнах, у висліді чого АФА стала міжнародним спонзором руху Ґлобал Реліф. Сьогодні вона має угоду з 13-ма різними країнами світу, між ними з Україною. Закордонні партнери отримують від АФА публікації „Ґлобал Реліф" і інші інформації, а теж і фінансову допомогу.

У висліді угоди з Екоцентром з рамени АФА відвідав Україну в травні ц. р., Р. Ніл Семпсон. Тоді саме Екоцентр заснував у Києві новий парк, т. зв. Парк Спадщини. В День Матері. 10-го травня, Р. Н. Семпсон і Іван Плющ від Парляменту України посадили перші дерева у цьому новому парку. Екоцентр і Парк Спадщини знайшли дальший прихильний відгук, коли в Києві був 29-го вересня, генеральний губернатор Ка нади Рамон Гнатишин з дружиною, як теж і амбасадор України в Канаді Лев ко Лук'яненко. Достойний гість засадив у цьому парку дуба, його дружина — канадського клена, а Амбасадор Лук'яненко — калину як символ незалежної України. Між іншим, до здійснення цієї гарної події багато причинилася привітна українка з Вашінґтону Христя Соневицька, яка працює координатором міжнародного „Ґлобал Реліф" руху в Американській асоціяції лісівництва у Вашінґтоні. Вона сконтактувалася з бюром генерального губернатора Гнатишина в Оттаві і запросила його посадити дерево, коли буде в Києві. Це саме зробив був і Екоцентр.

Недавно на запрошення АФА був у Вашінґтоні заступник голови Екоцентру д-р Ярослав Мовчан. Вказуючи на його скромну особу, Христя Соневицька сказала з помітним вдоволенням, що завдяки таким людям Україна сьогодні є найбільш активним партнером їхнього міжнародного „Зеленого" руху. Приємно було це почути.

У висліді угоди з Американською асоціяцією лісівництва, Національний Екологічний Центр України тепер розпрацьовує програму, що має назву „Зелене сяйво України". Метою цієї програми є заохотити якнайбільше громадян України, щоб садили дерева для якнайбільшого озеленення місцевостей, у яких вони живуть.

„Патетична соната"...

(Закінчення зі стор. 2)

динаміці співзвучні зі змінами в свідомості героїв.

В контрасті до темпу революції є темп буденного життя, символізований ритмічним тиканням годинника генерала Пероцького (він же ж не хоче змін) чи монотонним капанням води в підвалі. Під їх супровід жінка Настя жде роками свого мужа з війни. А в останньому акті, для Марини, що тепер живе в підвалі, капання води — це „ніби вічність вибиває такт — музика життя і смерти".

Юрій Прятко — Овраш, Софія Зєлик — Марина, Тиміш Ганкевич — Андре, Орест Кебало — генерал Пероцький, Ярема Бачинський — Лука, Михайло Росцішевський — Чистій, Іван Макар — Чистій, Адріяна Качарай, Таня Драган, Ксеня П'ясецка — Дами.
Фото: Л. Зєлик

Ярема Бачинський — Лука, Тарас Ганкевич — гамар, Іван Макар, Тарас Ференцевич — Повстанці.
Фото: Л. Зєлик

Музика патетичної сонати супроводить процес змін в психіці героїв, на жаль, з повноти їхніх надій до розчарування. Ілько, розчарований в любові до Марини, тратить віру в сенс існування, питаючи: „Куди мені тепер? Шукати іншу орбіту?" Зінька тратить надію в „її Великдень". Ступай-Ступаненко, спершу захоплений ідеєю козацької держави, допускає можливість червоного прапора з додатком синьо-жовтих стрічок. А Марина, головна героїня, теж вже не та, що в екстазі підіймала — синьо-жовтого. Вона не видержує ударів долі, і у фінальній сцені дослухується такту вічности.

Чому, можна спитати, така трансформація духового стану героїв? Чи тому, що їм бракує співзвучности між їхніми ідеями, а ділами? Чи емоційність Ілька — його любов поезії, музики є сильніша за його патріотизм? Чи зміни в духовому наставленні героїв зумовлюють хаос, в якому вони поступово втрачають контроль над дальшим ходом подій?

У цьому й патетика суті Кулішевої п'єси, яка болючою аналогією перекликається з патетикою політичного стану сучасної України.

Такі думки напрошувались під час вистави „Патетичної Сонати". Очевидно, це суб'єктивне сприйняття дійства, яке в кожного глядача може бути іншим, і заразом цікавим для дискусії. А прийнявши, що театр, крім естетичного впливу на людину, сповнює теж і дидактичну ролю, то Кулішева „Патетична Соната" — це сильний драматичний твір, який своєю патетикою актуальности наших днів хвилює і приневолює до застанови.

В пам'ять нашого дорогого БРАТА
сл. п. мґра прав Євгена Коропецького
зложили 200 (двіста) дол.
на ФОНД УНІВЕРСИТЕТУ КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ
сестри: Орися ІЛЬНИЦЬКА
Леся ІВАСИКІВ

Ділимося сумною вісткою з родиною і приятелями, що 16-го листопада 1992 р. відійшов у вічність на 77-му році життя
наш найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО, ДІДО і ВУЙКО
бл. п.
ІВАН ЛУЦИК
нар. 14-го вересня 1916 р. в селі Лопушани, пов. Зборів Зах. Україна.

ПАНАХИДИ відбулися 17-го і 18-го листопада 1992 р. в похоронному заведенні Tomas Quinn, 35-20 Broadway, Асторія, Н. Й.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ — 19-го листопада в церкві Чесного Хреста в Асторії, Н. Й., а відтак на український православний цвинтар св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:
дружина — МАРІЯ
сини —
БОГДАН з дружиною
ПЕТРО з дружиною ЛЮБОЮ, з дітьми ХРИСТЕЮ і НАТАЛКОЮ
ближча і дальша родина в Америці, Франції і Україні

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ВСЯ ДИВІДЕНДА ДО ФОНДУ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

Трентон згадує Листопадовий зрив

У серпні ми відзначили першу річницю відновлення Української Державности, а коли прийшов листопад, то громада Трентону також не могла забути великої дати в історії України — Листопадового зриву 1918 року. Коли після понад 500 літ чужого панування місто князя Лева повернулося в руки українського народу, а західні українські землі проголосили Західньо-Українську Народну Республіку, яка в січні 1919 року з'єднується із Українською Народною Республікою із столицею в Києві.

Традиційна академія-концерт, присвячена Листопадовим роковинам, відбулася 15-го листопада в залі УКЦ св. Йосафата. Програму відкрила Наталка Посіва, голова Громадського Комітету Трентону й околиці, що об'єднує вже довгі роки всі діючі українські організації й установи. У своєму слові Н. Посіва привітала присутніх, згадала важливість дати, яку відзначали, та представила доповідача. Цим разом громада мала змогу почути слово полковника новітньої Української армії, кандидата юридичних наук, доктора Академії МВС, дослідника боротьби НКВД проти УПА — Івана Біласа. Доповідач у своєму слові на тему: „Від листопада 1917—18 років до теперішнього стану в Україні" цікаво проаналізував боротьбу українського народу за незалежність. Починаючи від визвольних змагань, полковник присвятив багато часу боротьби УПА із окупантами України. Маючи доступ до різних архівів НКВД, він насвітлив деякі підступні дії большевиків у винищені повстанців. Полковник Білас навів багато прикладів про мужність та хоробрість повстанців. Одним із фрагментів доповіді було про допит сина полковника Дмитра Вітовського, який у лікарні лише перед смертю заявив, що він є сином міністра збройних сил Західньої Української Народної Республіки.

Після доповіді присутні мали змогу давати запити полковникові. О. Сеник хотів мати вияснення теперішнього становища України до нуклеарної зброї, а М. Бойцун питав про теперішній стан армії та міліції. На що полковник Іван Білас дав докладну відповідь.

У мистецькій програмі громада почула виступ кобзаря з України Володимира Горбатюка, який виконав ряд пісень та дум. Присутній на залі професор Тарас Гунчак зауважив, „що В. Горбатюк — народний співець і пробудитель". Як і в минулих громадських святкуваннях, сцена була помистецьки удекорована Іваном Микитином.

Іван Гафткович

Вшанування сторіччя народин Патріярха Йосифа

З цієї нагоди в неділю, 8-го листопада, у Філядельфії, в залі УОК Центру відбулась академія, що мала багато ознак урочистости.

Це вперше, що в Громадському Комітеті було аж тридцять представників українських найважливіших установ і товариств міста Філядельфії.

Програму академії почато „Молитвою за Патріярха", слова о. митр. Маріяна Бутринського, музика Івана Недільського, у виконанні Українського Національного Хору під диригентурою Михайла Длябоги.

Святочне слово виголосив Митрополит Стефан Сулик. Авдиторія зосереджено прослухала цього слова, в якому накреслено життєвий шлях Патріярха, його арешт, заслання із усіми греко-католицькими владиками західньої України, з якого ніхто з них не повернувся, за вийнятком Митрополита Йосифа Сліпого, якого Боже провидіння спасло задля великого історичного діла.

З черги „З молодости моєї", музика Пилипа Козицького, та „Під Твою милість", музика Ігоря Соневицького, виконав Андрій Добрянський, бас-баритон нюйоркської Метрополітальної Опери. Його виконання слід розглядати з точки зору професійного співака. Мається на увазі звучання голосу і його техніка, за що співак дістав заслужені аплодисменти.

„Заповіт Патріярха Йосифа" виконав Орест Кебало, член студії мистецького слова Лідії Крушельницької. Читець заімпонував виразною дикцією, правильною артикуляцією та інтонаційною чутливістю. Було пізнати, що він звертає велику увагу на сценічну мову. Щоправда із Студії Володимира Шашаровського вийшли такі рецитатори, як Клос і Кнігницький, та виконавці з-поза Філядельфії мають щось, так сказати б, із притягальної сили.

„Отче наш", музика Бориса Новохатського, проспівав Український Національний Хор. На тлі хору сольову партію виконав Андрій Добрянський.

Завершенням програми була молитва з опери „Запорожець за Дунаєм" Семена Гулака-Артемовського. Сольо виконав Богдан Чаплинський. У нього помітно поставлений голос, його голосовий тембр і мистецька подача допомагають йому створити належний музичний образ, що оцінила авдиторія у формі рясних оплесків.

Мішаний хор у числі до шістдесять осіб різного віку добре зіспіваний, переваґу творять жіночі голоси. Поруч музичного вальору, елегантні вечірні одяги як жінок, так і чоловіків робили добре візуальне враження.

Михайло Длябога як диригент володіє талантом видобуття динаміки та інтонаційної барви музичного твору включно до нюансів. Мелодична лінія проведена згідно текстів композиторів, тобто інтерпретація Длябоги є бездоганна. Спосіб його диригування подобається публіці. Не менше до вподоби його сама поява, мається на увазі його зовнішний вигляд.

Відносно музичного супроводу, в Олени Литвиненко великий музичний досвід, тому й дуже добре вона розуміє свою відповідальну функцію, від якої великою мірою залежить якість виконуваних творів.

Щоб когось не минути і віддати йому належне, це Громадський Комітет. У всіх комітетах так звичайно водиться, що всю працю виконує секретаріят. Тут у відрізненні від, так би мовити, утертого шаблону, секретаріят, його члени виконували чисто технічну працю, а найважливіша функція імпрези була в руках голови Громадського Комітету проф. Мирослава Лабуньки.

Дуже добре складена програма пройшла на високому мистецькому рівні з моментами піднесености, залишаючи дуже приємні імпресії.

Яр. Климовський

Мала Семінарія в Римі: 1992—1993

Літні вакації... По них лишився спомин! З вереснем семінаристи поволі-поволі починають з'їжджатися до Риму. Першою приїхала групка хлопців з колишньої Югославії, вони відпочивали з о. ректором на таборі Спілки Української Молоді у Франції, на „Верховині". Вони не могли поїхати домів у Сербію, Боснію чи Воєводину з огляду на те, що там лютувала, та ще й по сьогодні лютує, громадянська війна.

А 12-го приїхали наші семінаристи з України! Привели вони п'ятьох нових, а залишили у Львові одного, котрий не зміг вернутися на науку до Риму. До двадцять другого вересня всі вже були в Семінарії, крім одного з Болгарії, котрий мав великі труднощі з документами: італійці не пускали його до Італії. Він приїхав щойно при кінці жовтня.

Остаточне число цього року в Семінарії — 78, в тому числі з України — 47, з колишньої Юґославії — 21, з Чехо-Словаччини — 3, з Англії — 2, з Бразилії — 2, з Німеччини — 1, з Франції — 1 і з Болгарії — 1. Минулого року з шести матуристів, п'ятеро почало свої богословські студії: 4 у Великій Семінарії в Римі, а один у Великій Семінарії в Німеччині. А наступного року по матурі з 18, аж 15 зголосилось іти на дальші студії в священики! Це є дуже потішаючим фактом в будьякій духовній семінарії, бо вказує на те, що ласка Божа працює і кличе багатьох іти за Христом та працювати на його ниві, бо „жнива великі, та женців мало!"

Перед офіціяльним початком шкільного року ще дехто, понад двадцять мусив повторити один чи два іспити, які „зрізав" в червні.

Перше жовтня — празник Покрова Пресвятої Богородиці і 40 років тому в цей празник, за старим календарем, бл. п. Іван Бучко, в супроводі нашого єпископату, посвятив Малу Семінарію при вулиці Боччея 480. Цей день в нас ототожнюється з офіційним відкриттям навчального року та... з прогулькою „на виноград"! Тоді в нас і майже по всій Італії починаються винозбори, появляється на ярмарку чи по звичайних придоріжних ладах безліч винограду. В оо. салезіян, бо всі селезіянські установи в той день мають прогульку „на виноград", ту традицію треба віднести до самих часів св. Івана Боска, засновника згромадження оо. салезіян. В нього був брат Йосиф, котрий мав великий виноградник, і кожного року на перше жовтня, чи близько тієї дати, св. Іван Боско водив своїх хлопців, з якими розпочав свою душпастирську діяльність, до брата, щоб помогти йому у збиранні винограду. По праці Йосиф винагороджував юнаків щедрими гронами винограду. Відтоді завелася традиція, що оо. салезіяни, принаймні в Італії, де винограду не бракує, частують свої спільноти солодким виноградом.

Пішли ми до Генерального Дому Християнських Братів, мирянського згромадження, що займається виключно школами. В них є простора футбольна площа та гімнастична заля. День був напрочуд соняшний та без вітру. Семінаристи мали можливість награтись копаного м'яча під відкритим небом чи у кошиківку. Минули дві години з половиною, по яких прибув о. економ з пресмачною перекускою та соковитими гронами винограду! Кожний з'їв досита і нікому не було замало!

Відтак наступної неділі стали до річного загального знімку. Мали ми честь вітати серед нас українського амбасадора в Італії Анатолія Орла: слушна особа на слушному місці в слушний час! Кращого не можна було вибрати на такий пост. Він, на наше запрошення, пристав до нас на знімок.

Перше Листопада — державне свято, український народ величає і кланяється усім тим, які полягли за рідний край. Під час Служби Божої в соборі св. Софії ми всі помолились за Митрополита Андрея та Патріярха Йосифа, за Владику Ромжу та всіх, що віддали життя за визволення України. Отець І. Музичка мав глибокозмістовну проповідь про священство. Хто йде в священики з любови до Бога і до рідного краю, той виконує велику жертву і його можна прирівняти до воїна, що стоїть в обороні свого народу. Гарна була проповідь, справила глибоке враження на присутніх.

Перше Листопада в нас також ідентифікується з прогулькою „на каштани", яких в той період в нас також не бракує. Також і ту традицію треба віднести до часів св. Івана Боска. Одного разу сказано було мамі Маргариті — так всі кликали матір св. Івана Боско — приготовити один кілограм каштанів, хоч св. Іван переказав через хлопця, щоб мама зварила два кілограми. Хлопців було багато того дня в Ораторії. Св. Іван, думаючи, що роздає два кілограми, почав щедро роздавати каштани, а мішок не випорожнювався. Всі хлопці дістали каштани і лишились в мішку лишень п'ять каштанів, що зараз находяться в кімнаті св. Івана Боска в Турині. Він зробив чудо: помножив каштани.

Пішли ми цього року до салезіянського новіціяту в Лянувіо, тридцять кілометрів від Риму, де під ту пору вчаться дев'ять хлопців з України. Вони хочуть стати салезіянами та, завершивши свої студії, вернутись в Україну й працювати серед молоді. Ми там заграли у копаного м'яча проти новаків та виграли з тенісовим вислідом. Відтак смачна перекуска, де головною потравою були теплі спечені каштани.

Життя зараз пливе „неспокійним руслом", що готуємо кілька імпрез перед нашою та італійською громадами.

На кінці хочу щиро звернутись до всієї української громади, не лишень до тих, що прочитають ту статтю, але й до тих, яким читачі про неї розкажуть. Хто може, хай і інших заохотить. Італія в цей період знаходиться у великій економічній кризі і ми також це відчуваємо. Пожертв менше надходить, а дітей треба вбрати, взути, дати „в кишеню", коли виходять на прогульку в місто. В нас, оо. салезіян, своя парафія у Львові з великою церквою, що по багатолітнім вжитку безбожницького режиму потребує репарацій. На новіціяті дев'ять наших молодців, за яких треба „платити". Фонди, фонди... Нам їх треба, як ніколи досі, тому звертаюсь до кожної щирої української душі, що дорожить майбуттям своєї Церкви й свого Народу. В Римі, в Семінарії, українська молодь, що ще здорова, незруйнована, що рветься закінчити свої студії та кинутись у вир праці на рідній землі! Дайте й ви лепту у виховання їх глибоко релігійної та високо патріотичної душі! Не бійтись посилати до нас ваші пожертви, бо напевно це буде добре витрачений гріш. Жадна жертва на землі не завелика, коли розходиться про добро Української Церкви й Українського Народу. Наперед дякую від себе й від всіх „малих семінаристів" в Римі евентуальним добродіям. Най Всевишній всіх нас благословить! Пожертви посилати на адресу: Rev. Eugene Nebesniak Via Bossea 480, 00166 Roma, Italia.

Семінаристи з України. Рим, осінь 1992 року.

о. Евген Небесняк

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

П'ЯТНИЦЯ, 18-го ГРУДНЯ 1992 р.

Пассейк, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 42-го Відд. о год. 7-ій веч. в УНДомі при 237 Hope Ave. Просимо взяти численну участь. Зближається кінець року, тому просимо вирівняти свої членські вкладки. Приєднуйте нових членів до УНСоюзу. — В. Марущак, рекр. секр.

Шановні Секретарі та Організатори УНС!

Членська кампанія 1992 року кінчається з 24-им грудня. Тому аплікації нових членів приймаємо Головна Канцелярія тільки до 24-го грудня 1992 року.

Докладіть всіх старань, щоб виконати свої квоти та вислати аплікації вчасно, щоб вони дійшли до Головної Канцелярії не пізніше, як 24-го грудня 1992 року.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УНС